

verða gjörðar beinleiðis til brúkarann. Nú er það soleiðis, at meira tíð foreðlar, minni verður til fiskaprísinn. Ein lekking av útreiðslustöðum hevði partvís eggið til foreðling og ókt útlutningsvirðið, og partvís gjørt vinnuna betri fóra fyrri at eftirspurt arbeiðsmegi, sum nú er í tænstuvinnuni.

Ein slík flyting av arbeiðsmegini er ein normalisering av búskapinum, ið fer at hava við sær, at vinnuliga grundarlagið fyrri almenna tænstuvirkseminum kemur í rættlag. So leingi almenni sektorin er størri enn privata produktiva vinnulívið megnar at bera, so leingi fara vit eisini at hava trupulleikar við at fáa figgjarlógina at hanga saman. Lønirnar í tænstuvinnuni hava leingi verið vaksandi, meðan tær hava verið minkandi í produktivu útlutningsvinnuni. Øll eru komin eftir, at hetta ber ikki til, sjálvt javnaðarfólk á ungi, men tey tora bara ikki at siga, og sleppa eisini frá, eftirsum tey eru í andstöðu.

Altso minking av almenna sektorinum og betri treytir fyrri produktivu vinnuna eru loysnir. Fara vit út at læna, so halda vit bert fram við tí politikkini, vit skuldu vera eitt alternativ til. Samgongan 1985-88 gjørdi tað møgulegt at læna stórt sæð úttan avmarkingar. Harvið fingur vit eitt ótal av 'sokallaðum vinnulívsmönnum', sum Söslalúrin tekur til; men flestu av hesum flögum - t.d. til handilsbygningar - eru óproduktivar: tær økja ikki um útlutningin, og tær minka ikki um innlutningin, - tá talan er um handilsbygningar er tað beint tvörunimót: umframt innlutningin í sambandi við sjálva flöguna eggja tær til innlutning.

Lánfiggjaðu miljónirnar eru tiskil byrjanin á einum peninga-umfari, ið ikki er grundað á framleiðslu, - altso ein kunstigur aktivitet og forbrúk, og størstiparturin av láni-miljónunum endar sostatt - um skattin og tollin - í landskassanum og geva politikkarunum ríkiligan møguleika fyrri eini ótálmaðari upplæsing av almenna sektorinum, ið eftirsiðani skal figgjast av produktivu vinnuni.

Er nýval ein hugsandi og kanska yniskilíg loysn?

Tað loysir einki problem. Samgongan hevur sæð veruleikan í eyguni og tekur politiskur avleiðingar. Fáa vit ikki rætta upp, so er ein stóru spurningur, hvat vit kunnu útrætta framfyrri. Umstillingin av búskapinum fer at taka tíð og hava sín prís. Men hon er alneyðug og skal gerast, hóast flestu okkara kanska bróta ryggin av tí politiskt.

skapandi tiltøk skulu brúkast, tá teir eftir eini løtu kunnu koma ásamt um eitt 30 miljóna lán til eina almenna tænstu (Landsmiðstöðina fyrri undirvísingarámbøð), - bara fyrri at taka eitt dømi.

Í triðja lagi eiga vit at fáa meira burturúr øðrum vinnum, - fyrst ferðamannavinnuni, og so skulu vit kanna møguleikan fyrri einum figgjardepli í Føroyum, meðan eg eri eitt sindur meira ivasamur um oljuna. Men tað ræður um at tora, - allir møguleikar skulu kannast.

Tað, sum ikki kann fáast í landskassan við sparingum og gjøgnum arbeiðsskapandi tiltøk má so lánfiggjast, skal undirskotið ikki bara koyrast yvir á næstu figgjarlóg.

Hvat fer at henda í næstum?

Skulu vit taka samgonguna upp á orðið, so fer hon at syrgja fyrri, at figgjarlógin fer at javnviga, tá árið er av. Og tað gerst ikki úttan at ein langur uppsagnarlísti verður sendur teimum, sum starvast innan tað almenna. Annars muna sparingarnar einki.

Men satt at siga, so vænti eg, at teir fara at lata standa til, og teir tykjast heldur ikki serliga samdir um, hvat er til ráða at taka.

Er nýval ein hugsandi og kanska yniskilígur møguleiki?

Eitt val í úrtíð er sjáldan yniskilíg. Men samgongan hevur ikki verið arbeiðsfør síðani hon byrjaði, og tí hevði tað gagnað samfelagnum at fingið eitt nýval sum skjótast.

Stevið hjá samgonguni er sera vánaligt, og tað er óhugsandi, at hon finnur tað, - og tað verður sjálvsagt verri, sum skeiðið líður. Eg rokni við eini, ja fleiri politiskum kreppum, - kanska í sambandi við komandi figgjarlóg. Um nýval stendst av er ilt at siga, men tað undrar meg ikki um onkur flokkur fer at nýta høvið til eitt taktiskt spæl fyrri at sleppa burturúr hesi vónleysu samgongu.

Finnbogi Ísakson, tjflk.:

Lán og almennar iløgur

Tað er mark fyrri, hvat sparast kann. Tað almenna eigur tí at fara undir arbeiði, ið kunna skunda undir búskaparlíga renslíð og eisini geva landskassanum inn-tøkur

- Almenni lofingarpolitikkurin skal halda uppat, men tað er rætt at gloppa landskassalokið fyrri at seta almenn arbeiði í gongd, sigur Finn Bogi Ísakson. Tað kann birta upp undir búskaparlíga renslíð og geva landskassanum inn-tøkur

630 miljónir krónur fara at resta í. Hvørjar viðmerkingar hevur tú til tað?

Eg vænti, at undirskotið hjá landskassanum verður ikki so stórt við árslok, - helst einar 400 miljónir krónur. Líkviditets-tørvurin kann væl verða góðar 600 miljónir, men tá eru grunnar, sum einki beinleiðis hava við figgjarlógina at gera, roknaðir við.

Tá mett verður um støðu landskassans, so er tað ikki eftirlarandi at brúka fyrra hálvár sum grundarlag fyrri øllum árinum. Inn-tøkutöluni verða væntandi frægari, tí eg vænti at nakað av ferð kemur á aftur eitt nú sethúsabyggingina, ið fer at ávirka bæði toll- og skattainntøkurnar positivt.

Umframt at eg ivist í fleiri av upphæddunum (t.d. fyrri upphøgging og skúlumál), so er tað ein spurningur, um talan yvirhøvir er um meirnýtslu: ein upphædd, sum figgjarnævndin hevur góðkent, er ikki ein meirnýtsla.

Hvat eigur at verða gjørt?

Vit mugu spara tað, vit kunna, men tað nyttar ikki at seta nøkur tøl á figgjarlógina, um tey ikki halda. Við øðrum orðum: tá vit tosa um at spara mugu vit vera realistiskir, annars er alt tos um sparing meiningsleys. Vit kunnu ikki seta eitt tal á figgjarlógina, um vit eru vís í, at tað kemur at standa eitt annað tal á roknskapinum.

Eg dugi at síggja, at tað verður sera, sera trupult at spara meira. Á figgjarlógini í ár er longu spart heilt nógv, men tað knípur at halda fleiri av játtanunum. Og

tað er ein spurningur, um tað ber til at tosa um fleiri sparingar.

Øll eru nú greið yvir, at tað fæst ikki javnvág á figgjarlógini í ár og neyvan heldur komandi ár. T.v.s., at vit mugu út at læna pening, fyrri at fáa roknskykkið at ganga upp. Men hinvegin kunnu vit ikki í allar ævir læna pengar til at fylla í eitt undirskot. Vit standa í eini tvístøðu, og í løtuni veit eg ikki, hvørja loysn, vit koma fram til.

Vansin við at skerja virksemd alt ov nógv er, at tað kann gerast ein boomerangur, sum rakar okkum beint aftur í høvdið. Meiri vit skera niður, minni verður virksemd og arbeiðið. Tað hevur við sær minni skatt og minni toll í landskassan, sum so má spara upp aftur meira o.s.fr. o.s.fr.... tað er ein skríva úttan enda.

Í løtuni eru eingi tekin um, at figgjarlíga gongdin fer at venda av sær sjálvari og at inn-tøkurnar tiskil fara at vaksa. Tí er tað ein spurningur, um vit ikki eiga at venda byttuni og økja tær almennu útreiðslurnar fyrri at hjálpa búskapinum á glið.

Tað er ein spurningur, um landsstýrið ikki skal seta ymisk arbeiði í gongd, bæði hjá landsverkfrøðinginum og aðrastaðni, fyrri at fáa gongd á aftur búskaparlíga renslíð. Tað er umráðandi, at tær almennu flögurnar, ið verða gjörðar, ikki eftirsiðani hava stórar rakstrarútreiðslur við sær.

Í 80'unum hava vit gjørt tað mistak, at tað almenna hevur bygt nógv, samstundis sum tað privata. Tá átti tað almenna at verið tálmað og so lagt meira fyrri nú, ið vit hava fyrri neyðini at halda gongd í búskaparlíga virkseminum.

Hóast vit noyðast at læna ein stóran part av pengunum til hesar flögur, so er slíkt alment virksemd ein gongd leið. Tær øktu flögurnar skapa arbeiði, sum aftur økja um inn-tøkurnar hjá landskassanum gjøgnum tollin og skattin. Tjódvældisflokkurin mælti fyrr í ár til at hækka játtanina til landsverkfrøðingin nakað fyrri at skapa arbeiði, so hesin møguleikin verður úttan iva tikin upp aftur, tá vit í heyst fara at víðgera figgjarlógina fyrri komandi ár.

Vil nakar læna okkum pengar?

Kreditvirðið okkara er ikki so gott sum tað hevur verið, men tað er hampuligt, tí lánibyrða landskassans er ikki so stór. Tað gekk væl í vár, tá vit skuldu læna; og tað man helst vera tí, at altyðja bankarnir síggja positivt tekin í búskapi okkara.

Føroyingar kunnu læna 700-800 miljónir í ár úttan at samlaða skuldin veksur, - hetta er tað, vit í løtuni gjalda í avdráttum árliga.

Er nýval ein hugsandi og kanska yniskilíg loysn?

Tað er ikki yniskilíg. Umframt tey neyðugu búskaparlígu tiltøkini, so hava vit brúk fyrri tryggunum politiskum víðurskiftum.

Eitt val nú er heldur ikki serliga hugsandi, tí trupuleikarnir, ið hava verið í seinastuni, eru loystir í semju í samgonguni; í næstum verða fiskivinnuuppskotini samtykt, og verður farið undir at seta tey í verk.

Tit ringja

— vit skriva

Ringið telefon

11820

